

'Op zoek naar zin'

voor ouderen met een chronisch psychiatrische aandoening

Workshop 7 april

**Bernadette Willemse
Iris van Asch**

Programma

- Inhoud cursus en korte beschrijving resultaten ($\pm$ 30 minuten)
- Vragen ($\pm$ 10 minuten)
- Oefening "huizen waar je woonde" ($\pm$ 20 minuten)

Geschiedenis "Op zoek naar zin"

- Geschiedenis 'Op zoek naar zin'
 - 'Op zoek naar zin' 55+ (Franssen en Bohlmeijer, 2003)
 - 'Op zoek naar zin' voor ouderen met een chronisch psychiatrische aandoening (Raaijmakers et al., 2007)
 - 'Op zoek naar zin' in verpleeg- en verzorgingshuizen (in ontwikkeling)

Cursus “Op zoek naar zin”

- 12 bijeenkomsten aan de hand van thema's
- Duur: 1,5-2 uur
- 6-8 deelnemers
- 2 begeleiders
- Combinatie verbale en non-verbale opdrachten

Doelgroep

Mensen vanaf 55 jaar:

- met een ernstige psychiatrische aandoening,
- die langdurig op hulp van de GGZ zijn aangewezen,
- die in een beschermende woonvorm of een psychiatrisch ziekenhuis zijn opgenomen,
- die openstaan voor het ophalen van herinneringen
- die vaardigheden/mogelijkheden hebben om in een groep te functioneren.

Doelstelling “Op zoek naar zin”

Doel:

- zingeving: positievere beleving van ouderdom
- identiteit: toename kwaliteit van leven
- positieve ervaringen: bevorderen van zelfvertrouwen

Reminiscentie of Life review?

- Reminiscentie: (Positieve) persoonlijke herinneringen ophalen en de emoties die deze gebeurtenissen met zich meebrengen opnieuw beleven.
- Life review: Naast het ophalen van herinneringen ook evaluatie, verwerking en inzicht verkrijgen.
- ‘Op zoek naar zin’ is combinatie van beiden.

Overig

- Risico's
- Wie is er niet geschikt voor de cursus?
- Wat maakt 'Op zoek naar zin' bijzonder?

Thema's

1. De eigen naam	7. Handen
2. Geuren van vroeger	8. Vriendschap
3. Eten en drinken	9. Keerpunten
4. De eigen wortels	10. Verjaren
5. Huizen waar u woonde	11. Zingeving en religie
6. Spreekwoorden en gezegden	12. Identiteit

“Je eigen naam”

- Introductie cursus en creëren veiligheid.
- Uitleg ‘spelregels’
- Groepsgesprek
- Versieren naambordje
- Afsluiting: positief woord/korte zin

“Je eigen naam”

“Handen”

- Doel bijeenkomst
- Afdruk handen maken
- Associatieoefening
- Collage maken

“Handen”

“Vriendschap”

- Doel bijeenkomst
- Gedicht of boekfragment
- Groepsgesprek
- Lijst maken met vriendschappen
- ELF maken over één vriendschap
- Collage maken

“Vriendschap”

“Verjaren / identiteit”

- Doel bijeenkomst
- Groepsgesprek
- Maken verjaardagskaarten
- Zichzelf mooi maken voor de foto
- Zelfportret maken

“Verjaren / identiteit”

Onderzoeksvragen

- Is de cursus toepasbaar bij deze doelgroep?
- Hoe waarderen de deelnemers en hulpverleners de cursus?
- Heeft deelname aan de cursus een positief effect op de tevredenheid met het leven van de deelnemers?

Waardering deelnemers

- 70% van de deelnemers was tevreden met de cursus
- 67% vond het prettig om herinneringen op te halen
- Iets meer dan de helft dacht dat de cursus geholpen had bij hun problemen
- De helft van de deelnemers vond het aantal bijeenkomsten goed
- 38% gaf aan meer bijeenkomsten gewild te hebben

Waardering begeleiders

- Het gecombineerd aanbieden van verbale en beeldende therapie is voor de doelgroep ouderen zeer geschikt
- Het idee om terug te kijken naar het positieve uit het leven is een goed uitgangspunt. Het maakt de cursus laagdrempelig.
- De interesse in elkaars verhalen en ook de interactie waren boven verwachting
- De deelnemers groeiden in de cursus, werden opener, socialer, milder en er was herkenning naar elkaar toe.
- Het horen van elkaars verhalen deed goed, het schepte een band, gaf vertrouwen en zelfvertrouwen

Effecten

- Na de cursus waren de deelnemers significant meer tevreden met hun leven dan daarvoor

Met name positief voor?

- Deelnemers met ernstige depressieve klachten profiteren vooral als het gaat om de beleving van het ouder worden ($d = .56$; $p = .08$).

Contra-indicaties gevonden?

- Geen contra-indicatie, wel een aandachtspunt.
- Deelnemers met een psychotische stoornis meer tevreden met hun leven ($d = .32$; $p = .03$), maar tegelijk meer depressieve klachten ($d = .41$; $p = .02$)

Conclusie

- De cursus 'Op zoek naar zin' is toepasbaar voor ouderen met ernstige psychische klachten
- De cursus 'Op zoek naar zin' wordt positief beoordeeld door zowel de deelnemers als de begeleiders
- De deelnemers voelden zich na de cursus meer tevreden met hun leven
- Ze hebben met name een betere houding tegenover het ouder worden
- Depressieve klachten namen niet af
- De cursus is niet gericht op de symptomen, maar op de identiteit van de persoon

Vragen?

Meer informatie:

Bernadette Willemse

Wetenschappelijk medewerker

Programma Ouderen

bwillemse@trimbos.nl

030-2959210

Website: www.trimbos.nl/ouderen

Nieuwsbrief: <http://www.trimbos.nl/default24.html>